

מסמך בפישוט לשוני

כנס בנושא: לימודי מוגבלות - בין תיאוריה למעשה

[הקשר בין לימודים על מוגבלות ופעילות בתחום של מוגבלות]

בכנס ידברו על הקשר בין אנשים עם מוגבלות לבין לימודים באקדמיה
(אוניברסיטאות ומכללות)

סדר היום ותקצירי ההרצאות

מדינת ישראל, משרד המשפטים
בניבות שוניון דכויות לאנשים עם מוגבלות

תוכנית כללית וסדר יום של הכנס

(מה יהיה בכנס)

	התכנסות (מגיעים למקום של הכנס) 8:30 – 9:00
	ברכות (אנשים מרכזיים אומרים דברי ברכה למשתתפים בכנס) 9:00 – 9:30
	הרצאות מליאה (הרצאות לכל המשתתפים יחד באולם אחד) 9:30 – 11:00
	הפסקה 11:00 – 11:15
	מושבים מקבילים (הרצאות בכמה אולמות באותו זמן, כל משתתף בוחר איזה הרצאות לשמוע) 11:15 – 12:45
	הפסקת צהריים 12:45 – 13:45
	מושבים מקבילים (הרצאות בכמה אולמות באותו זמן, כל משתתף בוחר איזה הרצאות לשמוע) 13:45 – 15:15
	הפסקה 15:15 – 15:30
	הרצאות מליאה (הרצאות לכל המשתתפים יחד באולם אחד) 15:30 – 17:00

תוכנית מפורטת של הכנס

(מה יהיה בכל חלק של הכנס)

התכנסות

(מגיעים למקום של הכנס)
8:30 – 9:00

ברכות

(אנשים מרכזיים אומרים דברי ברכה למשתתפים בכנס)
9:00 – 9:30

מרוה איש-עם

נציגה של הסטודנטים שקיבלו מלגה (כסף ללימודים) מאלין בית נועם

אברמי טורם

נציב שוויון-זכויות לאנשים עם מוגבלות ממשרד המשפטים

שי פירון

הדקן החברתי של הקריה האקדמית אונו

איקי בר-חיים

המנהל הכללי (מנכ"ל) של אלין בית נועם

ריבה מוסקל

המנהלת הכללית (מנכ"לית) של קרן שלם

הרצאות מליאה

(הרצאות לכל המשתתפים יחד באולם אחד)

9:30 – 11:00

איך מחברים בין לימוד ורעיונות ביקורתיים לעשייה בעולם האמיתי

יושבת ראש

(האחראית על ניהול ההרצאות)

גבי אדמון-ריק

איך מדברים על מוגבלות בלימודי עבודה סוציאלית	רוני הולר
לימודי המוגבלות לא מצליחים לעזור לאנשים לייצג את עצמם בחיים האמיתיים	מיכל בסן
למה האקדמיה (אוניברסיטאות ומכללות) בישראל לא עוזרת לאנשים עם מוגבלות לחיות בקהילה	יותם טולוב
לימודי מוגבלות כדרך של אדם ושל קבוצה להבין דברים ולקבל כוח	סולה שלי

הפסקה

11:00 – 11:15

מושבים מקבילים

(הרצאות בכמה אולמות באותו זמן, כל משתתף בוחר איזה הרצאות לשמוע)

11:15 – 12:45

דרכים חדשות להסתכל על הקשר בין מה שקורה בתוך האוניברסיטאות והמכללות ומחוץ להן

יושבת ראש
פנינה שטינברג

חגית גור-זיו	בני משפחה שפועלים בעד זכויות של אנשים עם מוגבלות נפשית
הילה רימון-גרינשפן	מחקר על מדיניות (החלטות) בנושא פגיעה מינית ואשפוז בבית חולים פסיכיאטרי
בועז אחד-העם	הקושי של האקדמיה (אוניברסיטאות ומכללות) בישראל עם רעיונות שקשורים לאנשים עם מוגבלות
נעמי ביטמן	איך עושים מחקר עם מרואיינים חרשים וכבדי שמיעה
עידו גרינגרד	אמנות ולימודי מוגבלות

מפגשים מהסוג האקדמי (לימודי) והאישי (1)

יושבת ראש
שירה ילון חיימוביץ

לי בלוך יהודית גנץ	איך למדתי להיות מטפלת לגיל הרך
נעמי הדס-לידור הדס וייל-לביא יעל דור	אנשים עם ובלי מוגבלות לומדים ביחד בקורס: מי מפחד ממחלות נפש?
אורית זולברג אורן שריג	איך אנשים חירשים וכבדי שמיעה יכולים ללמוד ביחד עם כולם
אולג שיינין ליטל דנוך	אנשים עם ובלי מוגבלות לומדים ביחד: אקדמיה חברתית

מוגבלות מפרסקטיבות (מנקודות מבט) מקצועיות שונות

יושבת ראש
רוני רוטלר

שירלי וורנר רוני הולר	מה סטודנטים לעבודה סוציאלית בישראל חושבים על מוגבלות
שירי שקדי	איך מלמדים יועצות גנטיות (יועצות בענייני מחלות משפחתיות) מה זה מוגבלות
שירי שוהם	לימודי מוגבלות בחינוך המיוחד -מה הבעיה עם השפה ומה אפשר לעשות
נועה טל-אלון	איך מורים עם מוגבלות פיזית, שלומדים לימודי מוגבלות, רואים את העבודה שלהם

הפסקה
12:45 – 13:45

מושבים מקבילים

(הרצאות בכמה אולמות באותו זמן, כל משתתף בוחר איזה הרצאות לשמוע)
13:45 – 15:15

מפגשים מהסוג האקדמי (הלימודי) והאישי (2)

יושבת ראש
ליאורה רופמן

ללמוד וללמד באקדמיה (באוניברסיטה או במכללה)	ארבל כובש בני הוזמי
איך למדתי להיות צלם	תומר בורשטיין יהודית גנץ
תוכנית הכשרה מקצועית בתקשורת לאנשים עם ובלי מוגבלות	ספיר כהן חן אייזנברג רן ישפה
מה סטודנטים חושבים על אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית?	עדי לוי-ורד תמנע גבאי- מרקוביץ

חינוך כטראומה (כפגיעה קשה)

יושבת ראש
ומגיבה (מתייחסת לדברים שאמרו בהרצאות)
חגית גור-זיו

מה הקשר בין חירשות לפגיעה חברתית	ננה בר
פגיעה בתוך בית הספר	נילי ברויאר
לשחק בנדמה לי: המצב הכי טוב שיכול להיות, מחקר ושינוי חברתי	ענת גרינשטיין

הפסקה
15:15 – 15:30

הרצאות מליאה
(הרצאות לכל המשתתפים יחד באולם אחד)
15:30 – 17:00

איך אפשר לעשות שינוי בתוך האקדמיה (האוניברסיטאות והמכללות)
יושבת ראש
שגית מור

ניסיון אישי-חברתי במוגבלות ולימודים באוניברסיטה	ניצן אלמוג
איך אפשר לשנות את הלימודים במקצועות הבריאות	פנינה שטינברג
לעצב (לתכנן) למידה שמתאימה לכולם	שירה ילון-חיימוביץ נטע לינדר-כץ
תוכנית 'להיות סטודנט'	יקיר פניני-מנדל
האם סטודנטים עם מוגבלות יכולים לשנות את האקדמיה (אוניברסיטאות ומכללות) בישראל?	יובל לסטר קידר

שפה פשוטה

המכון הישראלי
להנגשה קוגניטיבית

חוברת תקצירים

[סיכום קצר של הדברים החשובים בכל הרצאה]

התקצירים בחוברת מסודרים לפי סדר המושבים בכנס

הרצאות מליאה

הרצאות לכל המשתתפים יחד באולם אחד

איך מחברים בין לימוד ורעיונות ביקורתיים לעשייה בעולם האמיתי

יושבת ראש (אחראית על ניהול ההרצאות):

גבי אדמון-ריק

מרצים (האנשים שידברו בהרצאות):

רוני הולר, מיכל בסן, יותם טולוב, סולה שלי

איך מדברים על מוגבלות בלימודי עבודה סוציאלית

מרצה: רוני הולר

המחקר הזה בודק איך עובדים סוציאליים התייחסו למוגבלות בשנים הראשונות של מדינת ישראל. לצורך המחקר ניתחנו מאמרים בכתב העת (עיתון מקצועי) "סעד". המחקר מראה שמוגבלות ואנשים עם מוגבלות העסיקו מאד את אנשי המקצוע. הם דיברו על הבעיה, על מה שיצר את הבעיה ועל הפתרון לבעיה. במאמרים בכתב העת כתבו על כך שהבעיה היא באנשים עם המוגבלות. יותר מאוחר התחילו קצת לכתוב על חסמים חברתיים (הגבלות שהחברה יוצרת), שמפריעים לאנשים עם מוגבלות להשתלב בתעסוקה. בהרצאה אני אדבר על הסיבות להתייחסות הזו. אני אראה שבכתב העת "סעד" הגדירו פעם "מוגבלות" כ"דבר אחר ושונה בחברה". אני אראה איך השפה המקצועית יוצרת התייחסות שונה (ופחות טובה) אל אנשים עם מוגבלות.

לימודי המוגבלות לא מצליחים לעזור לאנשים לייצג את עצמם בחיים האמיתיים

מרצה: מיכל בסן

לימודי המוגבלות אומרים שהם מייצגים את הזכויות של אנשים עם מוגבלות. אבל, לימודי המוגבלות לא מצליחים במבחן החשוב ביותר, והוא בעצם היכולת שלהם לתת לאנשים עם המוגבלות את האפשרות לדבר בשם עצמם. בהרצאה אני אתייחס לשאלה מי הם האנשים שצריכים התאמות? איך מתארים אותם אנשים שעוסקים בתחום המוגבלות חוץ מלדבר עליהם כעל שצריכים התאמות? איזה תפקיד יש לאנשים עם מוגבלות בתוך לימודי מוגבלות? האם כדי ליצור תפקיד כזה יהיה צריך להתאים אנשים עם מוגבלות לצורת החשיבה והעבודה באוניברסיטה או להתאים את האוניברסיטה לאנשים עם מוגבלות?

למה האקדמיה (אוניברסיטאות ומכללות) בישראל לא עוזרת לאנשים עם מוגבלות לחיות בקהילה

מרצה: יותם טולוב

אחד ההישגים הכי חשובים במאבק של אנשים עם מוגבלות בעולם היה שהם הביאו לסגירה של מוסדות ולשילוב של אנשים עם מוגבלות בקהילה. בעולם, אנשים עם מוגבלות הובילו את התהליך הזה וחוקרים באוניברסיטאות חקרו אותו. בישראל זה חסר. כך, למשל, רוב (90%) האנשים עם מוגבלות שכלית שגרים במסגרות חוץ ביתיות (מגורים לא בבית של ההורים) נמצאים במוסד. בהרצאה אני אתאר מה קורה בישראל. אני אדבר על הסיבות שבגללן הביקורת של חוקרים באוניברסיטה על המוגבלות בישראל לא מתייחסת לנושא המגורים במוסדות. אני אציג גם מה החסמים (הדברים שמגבילים) לקיום הזכות לגור בקהילה בישראל.

לימודי מוגבלות כדרך של אדם ושל קבוצה להבין דברים ולקבל כוח

מרצה: סולה שלי

קהילה אוטיסטית היא קבוצה של אנשים שמכירים באוטיזם שלהם ומקבלים אותו. חברי הקהילה חושבים שאוטיזם זה לא מחלה או משהו פחות טוב. הם חושבים שאוטיזם זה פשוט שוני (משהו אחר) במערכת העצבים. השוני הזה גורם ליצירה של תרבות מיוחדת היא התרבות האוטיסטית; אבל השוני גם גורם לחסמים (הגבלות שהחברה יוצרת) בסביבה הפיסית ובחברה, שקשה לה לקבל אנשים שונים. הקהילה האוטיסטית העולמית וגם הקהילה האוטיסטית בישראל בחרה מודלים שונים (דרכים שונות) כדי להאבק (להלחם) בשביל שיהיו צדק וזכויות לאנשים עם מוגבלות, ובעיקר לאנשים עם אוטיזם.

מושבים מקבילים

יש 3 מושבים מקבילים (1, 2, 3)

1

בכל מושב יש כמה הרצאות באותו זמן

ההרצאות הן בכמה אולמות

כל משתתף בוחר איזה הרצאות לשמוע

דרכים חדשות להסתכל על הקשר
בין מה שקורה בתוך האקדמיה (האוניברסיטאות והמכללות) ומחוץ להן

יושבת ראש

פנינה שטינברג

מרצים:

חגית גור זיו, הילה רימון-גרינשפן, בועז אחד-העם, נעמי ביטמן,
עידו גרינגרד

בני משפחה שפועלים בעד זכויות של אנשים עם מוגבלות נפשית

מרצה: חגית גור זיו

משפחתנים הם קרובי משפחה של אנשים עם מוגבלות נפשית (מתמודדים). משפחתנים הם גם אנשים שבחרו לעזור למתמודדים ולבני המשפחות שלהם להילחם כדי לשמור על הזכויות של המתמודדים. בהרצאה אני אציג מחקר שבדק למה משפחתנים בוחרים להילחם על הזכויות של המתמודדים, איך הם הגיעו לעשות את זה ואיזה חוויה יש להם מהפעילות שהם עושים. במחקר ראיינו (דיברו עם) 14 משפחתנים של אנשים עם מוגבלות נפשית מישראל וממדינות באירופה. המשפחתנים שהשתתפו במחקר הם פעילים בכל מיני ארגונים של משפחות. המשפחתנים לא מסכימים שתהיה עליהם סטיגמה (דעות לא נכונות) כמו על המתמודדים. הם מספרים שהם פעילים מכל מיני סיבות. המחקר לא מסכים עם הדעות של אנשי מקצוע ושל אנשים באקדמיה (אוניברסיטאות ומכללות) על המשפחתנים ומנסה להסתכל על הפעילות שלהם לפי העיקרון "שום דבר עלינו בלעדינו" (אם רוצים לדבר על משהו שקשור אלינו אז צריך לדבר גם איתנו).

מדיניות (החלטות) בנושא פגיעה מינית

ואשפוז בבית חולים פסיכיאטרי

מרצה: הילה רימון-גרינשפן

לימודי מוגבלות חוקרים את ההתייחסות של החברה לאנשים עם מוגבלות. לפני כמה שנים כתבו באיגוד מרכזי הסיוע ובארגון בזכות דו"ח (סיכום) של מחקר שבדק את הנושא של פגיעה מינית ואשפוז בבית חולים פסיכיאטרי. המחקר היה על הזכות של נשים שעברו פגיעה מינית ונשים המתמודדות עם מוגבלות נפשית לקבל טיפול טוב ומותאם, ועל הזכות שלהן להרגיש בטוחות בזמן שהן באישפוז בבית חולים. במחקר מצאו שלצוותים שעובדים בבריאות הנפש חסר ידע על פגיעה מינית, הצוותים לא נותנים מענה (עזרה, ליווי) לצרכים של נשים שנפגעות פגיעה מינית, פוגעים בביטחון של הנשים במהלך האישפוז ועוד. בהרצאה נדבר על ההבדל בין מחקר שמביא לפעולה בשטח לבין פעולה שמביאה למחקר. נשתמש בנושא של המדיניות בתחום (חוקים ותוכניות של המדינה) הפגיעה המינית והאשפוז בבית חולים פסיכיאטרי בתור דוגמה.

הקושי של האקדמיה (אוניברסיטאות ומכללות) בישראל עם רעיונות שקשורים לאנשים עם מוגבלות

מרצה: בועז אחד העם

בהרצאה אני אטען (אומר) שהשיפור ביחס של אנשים בחברה לאנשים עם מוגבלות לא קרה בגלל המחקר והפעילות בנושא באקדמיה (אוניברסיטאות ומכללות). יש שתי סיבות אפשריות לטענה (אמירה) הזו: (1) הרעיונות של אנשים באקדמיה לא מתאימים לאתגרים שהמוגבלות יוצרת, ו(2) מה שמניע (מזיז) את האקדמיה הוא שיקולים (החלטות) כלכליים (כסף), שיקולים חברתיים, שיקולים של ארגון ושל יוקרה (כבוד). השיקולים האלה קובעים איך האוניברסיטאות והמכללות ייראו ומה ילמדו בהן. הם גם מביאים לכך שלא יירצו אנשים עם מוגבלות באקדמיה (באוניברסיטאות ובמכללות).

איך עושים מחקר עם מרואיינים חירשים וכבדי שמיעה

מרצה: נעמי ביטמן

במחקר בדקתי איך חירשים וכבדי שמיעה משתמשים במכשירי טלפון סלולרי. כדי לעשות את המחקר הייתי צריכה לראיין (לשוחח) עם אנשים חירשים וכבדי שמיעה. היתה לי בעיה, כי באקדמיה (באוניברסיטאות ומכללות) רגילים להשתמש בדיבור כדרך עיקרית לתקשורת ומחקר והאנשים שאותם הייתי צריכה לראיין לא כולם מדברים. אני פעילה כבדת שמיעה ולכן בחרתי להנגיש את שיטת המחקר באמצעות ראיונות נגישים מבחינה חזותית (משתמשים בחוש הראייה). ההחלטה להשתמש בשיטה הזו יצרה שפה משותפת ואמון ביני לבין האנשים אותם ראינתי. ככה קיבלתי תוצאות עשירות שהראו שלא מקבלים את דרכי התקשורת של החירשים. המחקר הראה את הניגוד אצל המרצה: מצד אחד היא כבדת שמיעה, ומצד שני היא חוקרת שצריכה להשתמש בכלים שמקובלים באקדמיה.

אמנות ולימודי מוגבלות

מרצה: עידו גרינגרד

לימודי המוגבלות באקדמיה (אוניברסיטאות ומכללות) מגיעים הרבה פעמים למחסום (דבר שעוצר אותם). דווקא אומנות המוגבלות יכולה לגעת באנשים כי היא משתמשת בגוף וברגש של אנשים. באנגליה, כבר לומדים לתואר שני ושלישי באומנות המוגבלות ואפשר לחקור את הנושא מתוך העיסוק בו. אני מאמין שקידום תארים מעשיים (למשל כמו אומנות או צילום) בלימודי מוגבלות יחד עם מחקר באוניברסיטאות ובמכללות, יכולים לקשר בין תחומים שונים ובין ה"שטח". לדוגמא יכול להיות קשר עם אופנה, תיאטרון, אדריכלות, ביוטכנולוגיה (טכנולוגיה שקשורה לגוף האדם) ועוד. יש משמעות (חשיבות) יותר גדולה למחקר שמערבב הרבה תחומים מהחיים.

בהרצאה תהיה מצגת וידאו עם דוגמאות מהארץ והעולם.

מושבים מקבילים

2

בכל מושב יש כמה הרצאות באותו זמן
ההרצאות הן בכמה אולמות
כל משתתף בוחר איזה הרצאות לשמוע

מפגשים מהסוג האקדמי (לימודי) והאישי (1)

יושבת ראש

שירה ילון-חיימוביץ

מרצים:

**לי בלוך ויהודית גנץ, נעמי הדס-לידור, הדס וייל-לביא ויעל דור,
אורית זולברג ואורן שריג, אולג שיינין וליטל דנוך**

איך למדתי להיות מטפלת לגיל הרך

מרצות: לי בלוך ויהודית גנץ

שמי לי בלוך. סיימתי 12 שנות לימוד בבי"ס שפרירים, עשיתי בגרות חלקית, והייתי חונכת ספורט לתלמידים צעירים עם צרכים מיוחדים. התגייסתי לשרות צבאי בחיל הים, בשייטת 13 בתפקיד לוגיסטי.

אחרי השירות עשיתי קורס איפור וגם מלצרת. הוצאתי רישיון נהיגה, ובגיל 22 עברתי לדיור "יעלים" של חברת אדנ"מ והתחלתי לעבוד בגן ילדים.

רציתי ללמוד והתפתח. הבנתי שלא אצליח להתקבל למכללה רגילה, בדיור הציעו לי ללמוד במכללת מרחבים שפותחת קורסים מותאמים במכללות שונות באזור. נרשמתי לקורס טיפול לגיל הרך במכללת גורדון.

למדתי שנה וקיבלתי תעודה אבל התעודה הזאת לא מקנה לי דרגה כלשהי או משכורת גבוהה יותר. אני רוצה ללמוד ולקבל תעודה 01 של מטפלת רגילה. אני רוצה לעבוד בלי שיגבילו אותי בעבודה כי אין לי תעודה.

בהרצאה נדבר על זה שאתם צריכים להבין שגם אדם עם מוגבלות יכול להגיע להישגים, למרות המגבלה. אסור שהמגבלה תגביל אותנו. חשוב שיאפשרו לנו ללמוד, לרכוש מקצוע, להתקדם ולפתח קריירה משלנו.

אנשים עם ובלי מוגבלות לומדים ביחד בקורס: מי מפחד ממחלות נפש?

מרצות: נעמי הדס-לידור, יעל דור והדס וייל-לביא

הקורס 'מי מפחד ממחלות נפש' הוא קורס שלומדים באוניברסיטת תל-אביב. בקורס הזה גם לומדים וגם עושים דברים לטובת החברה. הסטודנטים שלומדים בקורס לומדים לשלב בין הידע שהם קיבלו למה שעושים בשטח. הקורס הוא שיתוף פעולה של אוניברסיטת תל-אביב ותכנית עמיתים של החברה למתנ"סים ומשרד הבריאות. תוכנית עמיתים פועלת לשילוב של מתמודדים עם מגבלה נפשית בקהילה. הקורס 'מי מפחד ממחלות נפש' הוא קורס מיוחד כי הוא משותף לסטודנטים באוניברסיטה ולמתמודדים עם מגבלה נפשית שמשתתפים בתכנית "עמיתים". הקורס מאפשר לסטודנטים ולאנשים עם מוגבלות נפשית להיפגש ולהכיר אחד את השני וכך לנסות לשנות דעות לא נכונות שיש לשני הצדדים. בקורס עובדים על פרויקט משותף של סטודנטים ומתמודדים שהמטרה שלו היא לשנות את העמדות (דעות) כלפי אנשים המתמודדים עם מחלות נפשיות.

איך אנשים חירשים וכבדי שמיעה יכולים ללמוד ביחד עם כולם

מרצים: אורית זולברג ואורן שריג

אחת המטרות של ה'מכון לקידום החרש' היא לאפשר לכל צעיר חירש או כבד שמיעה ללמוד באוניברסיטה בצורה מותאמת ליכולות שלו, לכישורים (ליכולות) שלו ולרצונות שלו. כדי לעשות זאת, הקמנו את 'המרכז לקידום ההנגשה והשוויון בהשכלה הגבוהה'. עבדנו מול המוסד לביטוח לאומי ומוסדות לימוד ומול האוכלוסייה של אנשים עם מוגבלות בשמיעה. הצלחנו לקבוע סל נגישות בתוכניות השיקום של המוסד לביטוח לאומי. עשינו פעולות הסברה באוניברסיטה, וכיום סטודנטים מקבלים התאמות. המרכז הביא לשינוי גדול בחיים וברמת ההשכלה (הידע) של האוכלוסייה החירשת וכבדת השמיעה בארץ. מאז שהתוכנית נפתחה, לומדים צעירים חירשים וכבדי שמיעה בכל הסוגים של מוסדות הלימוד בארץ. בגלל האופי של מוגבלות השמיעה סטודנטים חירשים עדיין נתקלים בחסמים (הגבלות) כמו: מחסום האנגלית, מחסום הפסיכומטרי (מבחן הקבלה לאוניברסיטה), הצורך להרחיב את ההתאמות והצורך בנגישות תרבותית. אנחנו רוצים להסדיר את הזכויות של הסטודנטים ולקדם את הפתרונות של הנגישות. ביחד עם זה, אנחנו רוצים ליצור שינוי בדעות של אנשים על סטודנטים חירשים וכבדי שמיעה.

אנשים עם ובלי מוגבלות לומדים ביחד: אקדמיה חברתית

מרצים: אולג שיינין וליטל דנוך

באקדמיה החברתית סטודנטים עם מוגבלות לומדים במשך שנתיים. הסטודנטים באים פעמיים בשבוע לאקדמיה החברתית במכללת קיי כדי ללמוד צילום, קולנוע, אומנות, תיאטרון, עזרה ראשונה, אומנויות לחימה, ערבית מדוברת ועוד ועוד. לכל סטודנט באקדמיה יש חונך חברתי שהוא סטודנט להוראה מהמכללה. הסטודנטים והצוות יוצאים לבילויים משותפים כמו הצגות, משחקי כדורסל וטיולי שטח. חלק מהמרצים בקורסים השונים הם מורים שמלמדים במכללה (למשל יורם שהוא מרצה לצילום), אנשי מקצוע מחוץ למכללה (למשל שולי שהיא מפיקת קולנוע או אמיר השחקן) וגם... פרחי הוראה. למשל, את קורס פוטושופ מעבירה ליטל, סטודנטית לחינוך מיוחד שהיא גם גרפיקאית! גם ההורים שלנו מגיעים לאקדמיה. הם באים למפגש הורים כל חודש ומי שמלווה אותם היא סימונה, מאמנת רפואית. אנחנו מציגים פה בכנס כדי לומר לכולם שיצטרפו אלינו ויחוו את החוויה של להיות סטודנט! תקבלו כרטיס סטודנט, תקנו במזנון ותבקרו בסיפריה!

מושבים מקבילים

בכל מושב כמה הרצאות באותו הזמן
ההרצאות הן בכמה אולמות
כל משתתף בוחר איזה הרצאות לשמוע

3

מוגבלות מפרספקטיבות (מנקודות מבט) מקצועיות שונות

יושבת ראש

רוני רוטלר

מרצים:

שירלי ורנר ורוני הולר, שירי שקדי, שירי שוהם, נועה טל-אלון

מה סטודנטים לעבודה סוציאלית בישראל חושבים על מוגבלות

מרצים: שירלי ורנר ורוני הולר

בשנים האחרונות מפסיקים להתייחס למוגבלות כאל תופעה רפואית ומתייחסים אל המוגבלות כאל תופעה חברתית שמושפעת מגורמים בסביבה, בתרבות ובפוליטיקה. אחת השאלות החשובות היא האם השינוי הזה קורה גם אצל אנשים במקצועות הטיפול (שהמקצוע שלהם הוא לתת טיפול) ובמיוחד בתחום העבודה הסוציאלית. המחקר שלנו עוסק בשאלה האם מקצוע העבודה הסוציאלית ועובדים סוציאליים, מתייחסים למוגבלות כדבר שצריך לרפא או כדבר שצריך לשלב בחברה. בהרצאה נציג מחקר שבדק איך סטודנטים לעבודה סוציאלית תופסים מהי מוגבלות. נציג את התפיסות של הסטודנטים מתוך התוצאות של שאלון מחקר ונדבר על המסקנות של המחקר לפיתוח והתאמה של תוכניות לימודים.

איך מלמדים יועצות גנטיות (יועצות בענייני מחלות משפחתיות) מה זה מוגבלות

מרצה: שירי שקדי-רפיד

בישראל יש לימודים לתואר שני בייעוץ גנטי (ייעוץ לגבי תכונות ומחלות שעוברות במשפחה) כבר עשרים שנה. הלימודים כוללים לימודים תיאורטיים (קבלת ידע) ומעשיים שקשורים במידע גנטי (תכונות ומחלות שעוברות במשפחה). המטרה של הייעוץ הגנטי היא לעזור להורים לעתיד להחליט אם להביא לעולם ילד עם מוגבלות (גופנית, שכלית, נפשית). לכן חשוב שיועצות ויועצים לעתיד יכירו את לימודי המוגבלות. בשנת 2015, בזכות התמיכה של "קרן שלם", התקיים בפעם הראשונה קורס לימודי מוגבלות במסגרת התואר השני בייעוץ גנטי באוניברסיטה העברית בירושלים. הקורס כלל הרצאות ופגישות עם אמא לילדה עם תסמונת דאון, וגם פגישה עם אנשים עם מוגבלות שעובדים בהדסה. בהרצאה נתאר את הקורס, נספר מה אמרו עליו הסטודנטים, ונדבר על הקשיים שיש כאשר מנסים להעביר את נושא המוגבלות לאנשים שרגילים לחשוב על הנושא הזה בצורה אחרת.

לימודי מוגבלות בחינוך המיוחד - מה הבעיה עם השפה ומה אפשר לעשות

מרצה: שירי שהם

בלימודי חינוך מיוחד יש בעיה כי כבר בשם של המקצוע מתייחסים לאנשים עם מוגבלות כשונים משאר האנשים. תלמידים, מרצים וראשי חוגים רגילים להשתמש במילים שמקשות עליהם להתייחס בצורה מכבדת לתלמידים ולחנך אותם כשווים: חינוך מיוחד; צרכים מיוחדים; בעלי מוגבלות, לוקים ב-; ועוד. במקצוע שצריך לקדם אנשים עם מוגבלות משתמשים במילים שמראות על חוסר יכולת ועל שונות. חשוב לשנות את המילים בהם משתמשים כשמתארים אנשים עם מוגבלות. צריך להשתמש במילים מתאימות של לימודי מוגבלות, בהסברים מתאימים ובחינוך לפעילות בשטח. חשוב לפעול לשינוי השפה וההתייחסות לאנשים עם מוגבלות גם בתחום התעסוקה.

ההרצאה תהיה בשפת הסימנים ויהיה תמלול.

איך מורים עם מוגבלות פיזית, שלומדים לימודי מוגבלות, רואים את העבודה שלהם

מרצות: נועה טל-אלון ואורלי שפירא לישצ'ינסקי

מחקר זה עוסק במורים שהם אנשים עם מוגבלות פיזית. המחקר בדק איך המורים עם המוגבלות הפיזית תופסים את המוגבלות שלהם, וגם איך רואים את זה מורים אחרים שעובדים איתם והמנהלים שלהם. במסגרת המחקר, ערכנו שיחות עם 17 מורים עם מוגבלות פיזית מכל מיני סוגים. המורים סיפרו לנו איך הם מתייחסים לאנשים עם מוגבלות בכלל ולמוגבלות שלהם במיוחד. למרות שהמורים לא למדו לימודי מוגבלות, הדעות שלהם בנושא דומות לדעות של אנשים באקדמיה (אוניברסיטאות ומכללות) בנושא הזה. אבל לפעמים גם למורים עם המוגבלות הפיזית יש סטיגמות (דעות לא נכונות) על מוגבלות. המחקר מציג נקודת מפגש (חיבור) בין המחקר לחיים האמתיים בלימודי המוגבלות. אנחנו מציגים את נקודת המפגש כמו שרואים אותה מורים ומחנכים שהם גם אנשים עם מוגבלות.

מושבים מקבילים

1

יש שני מושבים מקבילים (1, 2)

בכל מושב יש כמה הרצאות באותו הזמן
ההרצאות הן בכמה אולמות
כל משתתף בוחר איזה הרצאות לשמוע

מפגשים מהסוג האקדמי (הלימודי) והאישי (2)

יושבת ראש

ליאורה רופמן

מרצים:

ארבל כובש ובני הוזמי, תומר בורשטיין ויהודית גנץ, עדי לוי-ורד ותמנע
גבאי מרקביץ, רן ישפה, ספיר כהן וחן אייזנברג

ללמוד וללמד באקדמיה (באוניברסיטה או במכללה)

מרצים: ארבל כובש ובני הוזמי

בהרצאה נציג את התכנית "אוניברסיטה משולבת". באוניברסיטה המשולבת יש כל מיני תכניות לימודים שמתאימות לאנשים בוגרים עם לקויות למידה מורכבות. ארבל, בוגר התכנית, יציג את מטרות התכנית "אוניברסיטה משולבת" ואת מה שהיא תרמה לו באופן אישי.

בסוף הדברים יציג מנהל האוניברסיטה המשולבת את התכנית, היכן היא מתקיימת ומה לומדים בה. המטרה היא להדגיש שאם מלמדים באוניברסיטה בדרך פשוטה וקלה, הרבה אנשים שרוצים ללמוד, יוכלו להגשים את החלום שלהם. מטרה אחרת היא להציג את הנושאים שלומדים בקורס "האומנות לחיות" ואיך הם יכולים לתרום להעלות את הבטחון העצמי ואת הערך העצמי (להרגיש שאני שווה) של הסטודנטים.

חשוב להכיר את "האוניברסיטה המשולבת", כדי שאנשים ידעו שיש תכניות לימודים באוניברסיטה שמתאימות גם למי שקשה לו ללמוד. חשוב גם שאנשים יאמינו בעצמם ושעם עזרה – כל אחד יכול ללמוד.

איך למדתי להיות צלם

מרצים: תומר בורשטיין ויהודית גנץ

בגיל 21 סיימתי את בית הספר. מצאתי עבודה באופיס דיפו בכרמיאל וגרתי בבית ההורים. רציתי להתפתח וחיפשתי חברה. רציתי ללמוד אך ידעתי שאין סיכוי שיקבלו אותי ללימודים גבוהים כי אני לא עומד בדרישות. במערך הדיור מצאתי חברה מתאימה, עבודה בבית החולים רמב"ם ואפשרות ללמוד. מכללת מרחבים הציעה מגוון קורסים. ידעתי שמדובר בקורסים מותאמים לאנשים עם מוגבלות אבל זאת הייתה האפשרות היחידה.

רציתי להתפתח בכיוון הצילום, ונרשמתי לקורס צילום במכללת גורדון. זה היה קורס מצוין והלימודים במכללה עם אנשים רגילים שמחו אותי וחזקו את בטחוני. ישבנו איתם בקפיטריה ונוצרו קשרים חברתיים.

כשסיימתי המשכתי לקורס מותאם לצילום ועריכת וידאו בסמינר הקיבוצים. בסיום הקורס דאגו שאחתום חוזה לשנה בערוץ 2 – ברשת, ועבדתי שם כעוזר צלם. הלימודים עלו המון (הרבה) כסף וללא תמיכת הורי לא הייתי יכול ללמוד. הלימודים העשירו את הידע שלי ואני מקווה שגם אצליח לפתח קריירה בתחום הצילום. אך מאז אני לא מוצא עבודה בתחום זה.

מה סטודנטים חושבים על אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית?

מרצות: עדי לוי ורד ותמנע גבאי מרקביץ

קרן שלם, בשיתוף השירות בקהילה, מציעה ותומכת בקורסים באקדמיה (באוניברסיטאות ובמכללות). בקורסים אלה מלמדים על החיים של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית והמשפחות שלהם. המחקר הזה בדק איך הקורסים משפיעים על הדעות של סטודנטים על אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. כדי לאסוף את המידע השתמשנו בשאלון שהעברנו בהתחלה ובסוף של 7 קורסים במספר אוניברסיטאות ומכללות בארץ. על השאלון ענו 108 סטודנטים. בסך הכל לא היו הבדלים מאד גדולים בין הדעות וההתייחסות של הסטודנטים לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית לפני ואחרי הקורס. חלק מהסטודנטים שינו את דעתם לטובה בסוף הקורס וחלק מהסטודנטים שינו את דעתם לרעה בסוף הקורס. בהרצאה נעלה את השאלה – עד כמה קורסים יכולים לשנות את הדעות והעמדות של סטודנטים כלפי אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית.

תוכנית הכשרה מקצועית בתקשורת לאנשים עם וברי מוגבלות

מרצים: רן ישפה, ספיר כהן וחרן אייזנברג

ההרצאה תציג חוויות והתנסות ממסגרת התכנית "תקשורת מקדמת". בתוכנית המשתתפים משתמשים בצילומי וידיאו בסמארטפון כדי לתאר מה הם חושבים ומרגישים. המשתתפים לומדים צילום, בימוי ומשחק ומצלמים "סיפורי וידיאו" מתוך החיים שלהם. בעקבות הצילומים מדברים עם המנחה וחושבים על עוד מצבים שכדאי לצלם. ההתנסות (ניסיון) בצילום של דברים נוספים, מאפשרת הזדמנות להתפתח ולגלות את האפשרות לבחור. הדבר הכי מיוחד בתכנית הוא שהיא מתאימה לתלמידי החינוך המיוחד. היא נותנת לתלמידים דרך ליצור תקשורת עם הסביבה, להראות את הרגשות והמחשבות שלהם וגם אפשרות לשפר את היכולת שלהם לקלוט מידע ולעבד אותו.

נדבר גם על קורסי "*Friending*" [שם התוכנית] ל"תקשורת מקדמת" המשלבים סטודנטים לחינוך מיוחד יחד עם סטודנטים עמיתים עם מוגבלויות שונות, כדי להראות שלכולם יש משהו משותף – הם בני אדם. בנוסף, אנחנו מעבירים גם קורסים מותאמים לבוגרים עם מוגבלות בנושאים של צילום, עריכה והפקה בטלוויזיה ובקולנוע.

מושבים מקבילים

בכל מושב יש כמה הרצאות באותו זמן

2

ההרצאות הן בכמה אולמות
כל משתתף בוחר איזה הרצאות לשמוע

חינוך כטראומה (כפגיעה קשה)

יושבת ראש ומגיבה (מתייחסת לדברים שאמרו בהרצאות)

חגית גור זיו

מרצות:

ננה בר, נילי ברויאר, ענת גרינשטיין

מה הקשר בין חירשות לפגיעה חברתית

מרצה: ננה בר

אתם יכולים לדמיין ילדים וילדות נכנסים לכיתות ולומדים "בידיים קשורות"? "שמיעתנות" (סוג של גזענות) היא כאשר אנשים מתייחסים לחרשים כאל בעלי גוף שונה משל האנשים השומעים. החברה לא מקבלת אנשים חרשים, לא מתייחסת לשפת הסימנים, יש בה אנשים עם דעות קדומות והם לא מתייחסים אל אנשים חרשים כשווים. ההרצאה תסביר למה חשוב להתייחס לסימן כמשהו שמחליף את הקול של אדם שומע ומדבר.

בית הספר מתייחס לילדים עם חרשות כמשהו זר ומקולקל. כך החרשים לומדים לסמן את עצמם בצורה שלילית (רעה) וזה פוגע בהם. הילדים בבית הספר התנגדו לשימוש בסימן הפוגע. ההרצאה תתאר איך ההתנגדות הזו יצרה שינוי בבית הספר וחיזקה את הזהות (ההבנה מי הם) של הילדים החרשים.

פגיעה בתוך בית הספר

מרצה: נילי ברויאר

טראומה (פגיעה קשה) מתרחשת בזמן ובמקום. בהרצאה אני אקשר (אחבר) בין טראומה, נכות ומקום. בית הספר היסודי היה המוקם בו למדתי שאני שונה. למדתי שלהיות שונה זה רע וזה גרם לי בלבול וטראומה. בהרצאה אני אדבר על מקומות מסוימים בבית הספר שקשורים לטראומה ולדרך שלי להתמודד איתה (להתייחס אליה). אני אדבר על כך שבגלל הטרומה, האזורים השונים בשטח בית הספר יצרו אצלי תחושות (הרגשות) שונות ממה שהם בדרך כלל יוצרים. לסיום, אני אנסה לבדוק איך אפשר לתכנן את השטח בבית הספר באופן שונה ואחר מהמקובל.

לשחק בנדמה לי: המצב הכי טוב שיכול להיות, מחקר ושינוי חברתי

מרצה: ענת גרינשטיין

בהרצאה אני אתאר מחקר חינוכי עם קבוצת תלמידים בכיתת חינוך מיוחד. המחקר כלל חמש פגישות שבהן תכננו את "בית הספר הטוב בעולם". כדי לתכנן את בית הספר השתמשנו בציור, יצירה, משחק וקומיקס. השימוש במטלה דמיונית (שלא קיימת בחיים האמיתיים) והמשחק בפגישות אפשרו למשתתפים לדמיין דברים חדשים ואחרים. בהרצאה אני אטען (אגיד) שהשימוש במטלה דמיונית, העוסקת במה שהיינו רוצים שיהיה, מאפשר בדיקה של כל מני דעות בחינוך בצורה בטוחה ונגישה. מטלה מסוג זה גילתה דרכים לסגור את הפער (הרווח) בין מה שיש למה שהיינו רוצים שיהיה.

מליאה

(הרצאות לכל המשתתפים יחד באולם אחד)

איך אפשר לעשות שינוי בתוך האקדמיה (האוניברסיטאות והמכללות)

יושבת ראש

שגית מור

מרצים:

נצן אלמוג, פנינה שטינברג, שירה ילון-חיימוביץ ונטע לינדר-כץ, יקיר פניני מנדל, יובל לסטר קידר

ניסיון אישי-חברתי במוגבלות ולימודים באוניברסיטה

מרצה: נצן אלמוג

ההרצאה תתאר את המפגש בין סטודנטים עם מוגבלות למערכת האקדמית (האוניברסיטאות והמכללות) בישראל. למרצה יש ניסיון של 13 שנים של עבודה ומחקר באקדמיה. בהרצאה נבדוק את המצב של סטודנטים עם מוגבלויות בישראל מבחינה אקדמית (לימודית), חברתית וחקיקתית (חוקים ותקנות). נבדוק גם את המצב של לימודי המוגבלות בישראל והיחס של האוניברסיטאות והמכללות לאנשים עם מוגבלות. ההרצאה תראה שהאוניברסיטאות והמכללות תופסות את המוגבלות כמשהו לא חשוב ולא מרכזי.

איך אפשר לשנות את הלימודים במקצועות הבריאות

מרצה: פנינה שטינברג

יש הרבה אנשי מקצוע שמטפלים באנשים. למשל, מרפאים בעיסוק, פיזיותרפיסטים, קלינאי תקשורת ועובדים סוציאליים. חלק מהאנשים האלה שמעו על לימודי מוגבלות. מי שרוצה לעבוד לפי הרעיונות בלימודי מוגבלות צריך לשנות לפעמים את דרך הטיפול. צורת הטיפול החדשה יכולה להיות שונה ממה שהמטפלים למדו. מטפלים רוצים להיות מקצועיים. לפעמים מטפלים חושבים שהם יודעים מה טוב בשביל המטופל. אם המטופל או המשפחה לא מסכימים איתם, קשה להם להחליט מה לעשות בטיפול. קשה להם לעשות טיפול שונה ממה שהם למדו. בהרצאה הזאת נדבר על: איך ללמד מטפלים להשתמש בלימודי מוגבלות. אנחנו מדברים איתם על זה. אנחנו לומדים מהם איך אפשר לתכנן טיפולים יותר טובים לאנשים עם מוגבלויות. אנחנו חושבים שהם מטפלים טובים כשהם מתלבטים (לא יודעים מה להחליט) ומשתפים את המטופלים שלהם.

לעצב (לתכנן) למידה שמתאימה לכולם

מרצות: שירה ילון-חיימוביץ ונטע לינדר-כץ

עיצוב אוניברסלי ללמידה (UDL – Universal Design for Learning) הוא שיטה (דרך) להתאים את הלמידה להרבה סוגים של לומדים, לאפשר לכל סטודנט, גם לסטודנטים עם מוגבלות, הזדמנות ללמידה משמעותית (שיש לה תוצאות טובות). ההבדלים בין הסטודנטים הם דבר טוב ולא בעיה שצריך לפתור. העיצוב האוניברסלי (עיצוב שמתאים לכולם) מבוסס על הכלל שסביבת הלמידה (מקום הלימודים וכלי הלימוד) צריכה להיות גמישה כדי להתאים להרבה סוגים של לומדים. העיצוב האוניברסלי קובע דרכים ליצור סביבה כזו. בקריה האקדמית אנו בודקים איך אפשר ללמד מרצים להשתמש בעיצוב האוניברסלי כדי ליצור סביבת לימודים מתאימה לכל הסטודנטים. בהרצאה נציג איך מבצעים את העקרונות של העיצוב האוניברסלי ונשאל אם אפשר ללמד לפי העקרונות של עיצוב אוניברסלי ועדיין לשמור על הזהות של אנשים עם מוגבלות.

תוכנית 'להיות סטודנט'

מרצה: יקיר פניני-מנדל

בישראל, הרבה יותר אנשים בלי מוגבלות מקבלים תעודת בגרות או תעודה של לימודים באוניברסיטה מאשר אנשים עם מוגבלות. לפי אמנת האו"ם לאנשים עם מוגבלות יש זכות לחינוך, אבל בישראל אין תוכניות לימוד לאנשים עם מוגבלות שלא עוברים את בחינות הכניסה לאוניברסיטה. בכל זאת, אנשים עם מוגבלות רוצים להמשיך בלימודים באוניברסיטה. גם במחקרים רואים שלאנשים עם מוגבלות שלמדו היו יותר אפשרויות למצוא עבודה והם השתלבו טוב יותר בחברה. בשנים האחרונות נפתחו הרבה תוכניות וקורסים במסגרות שונות לאנשים עם מוגבלות. בשנים האחרונות גם באוניברסיטאות ובמכללות פותחים תוכניות לימוד לאנשים עם מוגבלות ומלווים אותם במהלך הלימודים. עדיין, חלק מהאנשים עם המוגבלות לא יכולים להתקבל כסטודנטים באוניברסיטה מסיבות שונות. לכן בנינו תוכנית שמתאמת אישית לכל אדם ומאפשרת לכל אדם ללמוד במסלול לימודים שמתאים לו – מלימוד של קורס אחד ועד השלמה של תואר ראשון.

האם סטודנטים עם מוגבלות יכולים לשנות את האקדמיה (אוניברסיטאות ומכללות) בישראל?

מרצה: יובל לסטר-קידר

המוסדות האקדמיים (אוניברסיטאות ומכללות) בישראל לא ממש פתוחים לאנשים עם מוגבלות. סטודנט עם מוגבלות יכול לעבור חוויה רעה ולהרגיש שהוא לא מתאים ללימודים באוניברסיטה. זה קורה כי האוניברסיטה נותנת את כל האחריות להצלחה או לאי ההצלחה לסטודנט וגם כי הסביבה הלימודית לא מתאימה. חוויה כזו הביאה אותי להשתתף בהקמת "תא סטודנטים עם מוגבלויות" - קבוצה של סטודנטים עם ובלי מוגבלות שרצתה לשנות את המעמד של אנשים עם מוגבלות במערכת ההשכלה הגבוהה. הפעילות בתא (בקבוצה) הראתה שהנגישות חשובה בהצלחות של סטודנטים עם מוגבלות, ושלמוסד האקדמי צריכה להיות אחריות (במקרה שלנו האוניברסיטה) להבטיח את הנגישות הזו.

חשבו על רעיון הכנס וגם השתתפו בהכנות:

דורון דורפמן

הראל חייט

ליאורה רופמן

מרוה איש-עם

נילי ברויאר

רוני רוטלר

רננה קריסטל

ארגנו את הכנס:

פנינה שטינברג - עמותת אלין בית נועם

שירה ילון חיימוביץ - הקריה האקדמית אונו

גבי אדמון-ריק - נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות

השתתפו בארגון הכנס גם קרן שלם והאגודה הסוציולוגית הישראלית

ערכה (סדרה) את חוברת התקצירים של הכנס: מרוה איש-עם

ההנגשה הלשונית נעשתה על ידי המכון הישראלי להנגשה קוגניטיבית